گفتگوی رادیو فرانسه با صادق زیباکلام، داریوش همایون و فریدون احمدی

جنبش دانشجویان در ایران

*** صادق زیباکلام: من تصور نمی‌کنم که هیچ نکته خاصی در این حرکت وجود داشته باشد. خیلی مانده تا حکومت اسلامی تغییر کند**

*** فریدون احمدی: این مساله که یک حرکت کوچک صنفی به فاصله چند ساعت تبدیل می‌شود به یک تظاهرات سیاسی با خواست‌های بسیار رادیکال، این یک وضعیت جدید است**

*** داریوش همایون: جنبش دانشجویی یک بعد بسیار مهم خارجی دارد و آن این است که هم‌زمان شده است با افزایش فشارهای شدید آمریکایی‌ها بر جمهوری اسلامی**

اشاره: اخیرا رادیو بین‌المللی فرانسه گفتگویی با آقایان صادق زیباکلام، داریوش همایون و فریدون احمدی پیرامون وقایع اخیر دانشجویی انجام داد. متن این گفتگو را در زیر می‌خوانید. گفتگو توسط خانم فرنگیس حبیبی صورت گرفته است.

کمتر از یک هفته است که محیط‌های دانشجویی در تهران و چند شهر دیگر، کانون یک حرکت اعتراضی شبانه هستند. اعتراضی که از خوابگاه دانشگاه تهران و با مطالباتی صرفا دانشجویی شروع شد ولی خیلی زود به طرح شعارهای سیاسی در جهت رد وضعیت موجود و استقرار دمکراسی کشیده شد و با واکنش خشونت‌بار گارد ویژه و ماموران امنیتی لباس‌شخصی روبرو شد. در زمینه‌ها و زمانه‌های این هفته در حضور آقایان صادق زیباکلام، استاد دانشگاه در علوم سیاسی در تهران، داریوش همایون، روزنامه‌نگار و رایزن حزب مشروطه‌خواهان و فریدون احمدی سردبیر نشریه کار و از مسئولین سازمان فدائیان خلق اکثریت می‌خواهیم به ویژگی‌های این حرکت اعتراضی دانشجویان و جهت آن نگاهی بیاندازیم.

● آقای صادق زیباکلام اگر مایل باشید شما شروع بفرمایید. به نظر شما این حرکت دانشجویی که از سه‌شنبه شب آغاز شده یک حرکت عادی و شبیه حرکت‌های پیشین است، یا جنبه‌های تازه و بدیعی هم دارد؟

● صادق زیباکلام: نه من تصور می‌کنم که هیچ نکته خاصی در این حرکت وجود ندارد. از قبل هم انتظار این می‌رفت که با نزدیک‌شدن به هیجدهم تیر و با توجه به حالت عمومی سیاسی که در دانشگاه‌های ما، بالاخص دانشگاه تهران بوده دانشجویان دست به یک حرکت‌های این چنینی بزنند. مسئله گرفتن شهریه برای دانشجویان و یا داوطلبانی که قرار است بعد از ظهر و عصرها به دانشگاه تهران بیایند، مستمسکی شد که کار جلو بیافته و فی‌الواقع. در ابتدا شاید تا حدودی مسئولین غافلگیر شدند ولی ابعاد این که از بیرون بیایند و به تظاهرات بپیوندند را دست کم گرفته بودند. اما از شب‌های بعد نیروهای لباس شخصی و بسیج و این‌ها خیلی سازمان‌یافته‌تر سعی کردند کمند بکنند. بعلاوه شمار کسانی که از بیرون از دانشگاه می‌آمدند نه تنها کاهش نیافت بلکه رو به فزونی هم رفت. البته من در اینجا باید به نقش مثبت نیروی انتظامی اشاره بکنم که برخلاف ۱۸ تیر سال ۷۸. نیروی انتظامی حداقل تا دیشب خیلی خوب عمل کرده. یعنی سعی کرده که بی‌طرف باشه، سعی کرده که نگذارد دانشجویان و تظاهرکنندگان مورد ضرب و شتم زیادی قرار بگیرند. خودش از حمله به تظاهرکنندگان و دانشجویان خودداری کرده وتنها چیز مثبتی که می‌شه ذکر کرد عملکرد پخته و معقول و سنجیده نیروی انتظامی تا به الان بوده.

● فرنگیس حبیبی: ببخشید آقای زیباکلام خبرهایی که تا به الان رسیده. البته الان شنبه شب هست. شب گذشته لباس‌شخصی‌ها و کسانی که اونیفرم لباس‌های پلنگی داشتند به خوابگاه‌ها حمله کردند و تعداد زیادی را زخمی کردند.

● صادق زیباکلام: این نه لباس‌شخصی‌ها و نه لباس‌پلنگی‌ها را به نظر من به این سادگی نمی‌شه که این‌ها رو جزو عوامل نیروی انتظامی به حساب آورد.

● فرنگیس حبیبی: آقای فریدون احمدی اگر اشتباه نکنم، شما در فردای انقلاب ۵۷ جزو دانشجویان پیشگام بودید. اگرنه در رهبریش. وابسته به سازمان چریک‌های فدایی خلق. شما چه ویژگی‌ها و چه تفاوت‌های میان حرکت‌های امروز دانشجویان و آن زمان می‌بینید؟

● فریدون احمدی: بله درست است. من جزو رهبری سازمان پیشگام در آن زمان بودم و اتفاقا جزو سازمان‌دهندگان مقاومت سراسری دانشجویان در مقابل اولین یورش یک استبداد دینی در حال تثبیت. اگر اشتباه نکنم آن زمان آقای زیباکلام جزو ستاد انقلاب فرهنگی بودند. نخست در مورد ویژگی‌های وضعیت فعلی نسبت به قبل از آن. تفاوت‌ها جدی است. من فکر می‌کنم هم در جامعه هم در جنبش دانشجویی ما پارامترهای جدی جدیدی وارد عمل شده، و همین مسئله که یک حرکت کوچک صنفی به فاصله چند ساعت تبدیل می‌شود به یک تظاهرات سیاسی که خواست‌های بسیار رادیکال همچون استقرار یک ساختار جدید سیاسی و علیه کلیت نظام را مطرح می‌شود، این یک وضعیت جدید است. جنبش دانشجویی هم نسبت به سال ۷۸ تفاوت اساسی کرده است که اکنون دیگر نگاهش به هیچ جناحی از حکومت نیست و امیدی به هیچ یک از جناح‌های حکومت ندارد و همچنین در جامعه، ما با وجود یک حالت التهاب مواجه هستیم. با تمام تلاشی که از طرف نیروهای انتظامی و امنیتی انجام گرفت که دامنه این حرکت را هر چه محدودتر نگه دارند. دامنه‌اش گسترش پیدا کرد و مردم زیادی که منتظر تحولات جدی هستند به آن پیوستند. اما نکته‌ای در مقایسه با تحولات و وضعیت آن زمان جنبش دانشجویی. جنبش دانشجویی آن زمان وسیعا از دانشجویان سکولار تشکیل می‌شد از دانشجویانی که در تشکل‌های غیرمذهبی دانشجویی متشکل بودند و اکنون هم ما می‌رویم به این سمت که هرچه بیشتر جنبش دانشجویی ما، با توجه به این که جامعه ما به این سمت می‌رود که یک نظام لائیک دمکراتیک را در کشور مستقر بکند، ما شاهد رشد تشکل‌ها و سازمان‌یافتگی و گردهم‌آمدن عناصر و نیروهای سکولار در جنبش دانشجویی هستیم.

● فرنگیس حبیبی: آقای داریوش همایون شما ضمن این که نظرتان را راجع به ویژگی‌های این حرکت دانشجویی می‌فرمایید، لطفا بگویید که واکنش حکومت را به این حرکت چه‌طور می‌سنجید؟ از سخنان آیت‌الله خامنه‌ای و حجت‌الاسلام رفسنجانی گرفته تا سکوت آقای خاتمی و بالاخره واکنش خشونت‌آمیز نیروهای امنیتی.

● داریوش همایون: به نظر من جنبش دانشجویی بسیار بسیار فراتر است از یک حرکت صنفی. این حرکت خودجوش است ولی با توجه به شبکه ارتباطی وسیعی که دانشجویان با هم برقرار کرده‌اند، سازمان‌دهیش بسیار آسان است. البته یک نکته را باید در تایید آقای دکتر زیباکلام عرض بکنم و آن این که نیروهای انتظامی به طور محسوسی فاصله می‌گیرند از این لباس‌شخصی‌ها و لباس‌پلنگی‌ها. و این تحول بسیار مثبتی است در جهت رسیدن به یک آینده کمتر خونبار و کمتر آمیخته با هرج و مرج. اما جنبش دانشجویی علاوه بر عواملی که آقای احمدی فرمودند یک بعد بسیار مهم خارجی دارد و آن این است که هم‌زمان شده است با افزایش فشارهای شدید آمریکایی‌ها بر جمهوری اسلامی. و مسلما این حق مشروع دانشجویان است که از وضع رو به وخامت رژیم اسلامی استفاده بکنند و فشار را بر آن بیافزایند و کشورهای خارجی هم کاملا حق دارند که از این جنبش دمکراتیک و عرفی‌گرا در ایران حمایت بکنند. نه به صورت نظامی، نه به صورت مالی ولی به صورت سیاسی و اخلاقی. واکنش دستگاه حکومتی در برابر این جنبشی که از چهار سال پیش شروع شده و امسال تفاوت اساسیش این هست که لایه‌های اجتماعی دیگری می‌پیوندند. کارمندان می‌پیوندند طبقه متوسط ایران می‌پیوندد و این بسیار بسیار برای رژیم خطرناک است و با یک معمای بزرگ این رژیم را روبرو کرده است که یا چنانچه که خامنه‌ای تهدید می‌کند یک میدان «تین آن من» ایرانی درست کنند و هزاران تن را به گلوله ببندند که در توان این حکومت نیست هر چند خامنه‌ای بگوید و یا مانند رفسنجانی هم تهدید بکنند و هم چراغ سبز به آمریکا نشان بدهند که ما همه چیز حاضریم به شما بدهیم، دست از سر ما بردارید. ولی این واکنش‌ها به جایی نخواهد رسید. من تصور نمی‌کنم که چه مردم ایران بویژه دانشجویان و چه نیروهایی که در بیرون با جمهوری اسلامی درگیر هستند، امیدی به بقای این حکومت داشته باشند و هیچ انگیزه‌ای برای کنار آمدن با آن.

● فرنگیس حبیبی: آقای زیباکلام در زمینه واکنش به اصطلاح جامعه سیاسی، یعنی نیروهای سیاسی نهادینه‌شده یا محافل سیاسی یا خانواده‌های سیاسی که مثلا قبلا در جریان رویدادهایی مثل قتل‌های زنجیره‌ای یا واقعه کوی دانشگاه در ۱۸ تیر فعال بودند، سخنرانی می‌کردند، بیانیه می‌دادند در دانشگاه و رسانه‌ها حضور داشتند، امروز یک نوع بهت‌زدگی یا سکوت یا انفعال دیده می‌شود. این واقعیت دارد یا من اشتباه می‌کنم؟

● صادق زیباکلام: ببینید واقع مطلب این هستش که جریانات سیاسی نهادینه‌شده که شامل محافظه‌کاران از یک سو و اصلاح‌طلبان و لایه‌های درون اصلاح‌طلبی از سوی دیگر می‌شود، بایستی بگوییم که جریان محافظه‌کاران خوب تکلیفشون کم و بیش با این جنبش روشن است. بخش‌های تندروی آن خواهان یک جور رویارویی خیلی رادیکال و خیلی قاطع با این حرکت هستند، اما بخش‌های معتدل‌تر دلشان می‌خواهد که بدون این که برخورد به خشونت کشیده شود، به تدریج مسئله فیصله پیدا بکند. اما جریانات اصلاح‌طلبی یک مقداری در شرایط خیلی بدی قرار گرفته‌اند. از یک سو با دانشجویان همراه هستند، همدرد هستند. اما مشکلی که بوجود آمده که چرا رهبران برجسته دوم خرداد ظرف قریب ۵ روز گذشته ساکت بودند، یک دلیلش این هست که در یک وضع بدی قرار گرفتند. به این معنا که با توجه به این که سلطنت‌طلب‌ها و آمریکایی‌ها به شدت دارند از این جنبش پشتیبانی می‌کنند، اصلاح‌طلبان نمی‌توانند راحت بیایند و بگویند که ما این حرکت را تایید می‌کنیم. برای این که آن وقت مرزشان با سلطنت‌طلبان و دیگر کسانی که خواهان براندازی نظام هستند مخدوش می‌شه. اگر هم ساکت بنشینند، آن وقت هم مورد بی‌مهری بیشتر دانشجویان و اقشار جوان جامعه ایران می‌شوند. بنابراین ظرف یکی دو روز آینده ما شاهد این خواهیم بود که اصلاح‌طلبان سعی می‌کنند مثل آن بندبازانی که روی طناب حرکت می‌کنند یک موازنه خیلی حساسی را سعی می‌کنند شکل بدهند.

● فرنگیس حبیبی: آقای فریدون احمدی این طور به نظر می‌رسد که نیروهای سیاسی سابقه‌دار خارج از حکومت که به وضع موجود معترض هستند ولی نمی‌خواهند با سیاست آمریکا در باره ایران هم‌سویی داشته باشند واهمه دارند که در صورتی که وارد این جنبش بشوند، نسبت هم‌سویی با آمریکا یا احیانا نیروهای هواخواه سلطنت به اون‌ها زده شود. این تناقض را چطور باید حل کرد، به نظر شما؟

● فریدون احمدی: ببینید این پدیده، پدیده جدیدی نیست. نسبت‌دادن حرکت‌های اعتراضی و جنبش‌های بخش‌های مختلف مردم به بیگانگان، به آمریکایی‌ها و همچنین باید بگویم به نظر من در زمینه نقش و خطر سلطنت اغراق‌های بسیار جدی صورت می‌گیرد. سلطنت دیگر در ایران احیاشدنی نیست. فکر می‌کنم حتی قدرت‌های جهانی هم به این نتیجه رسیده باشند و یا برسند که در ایران وقتی که به نفی اراده ولی فقیه، نفی اراده یک فرد، ورای اراده آزاد و انتخابی مردم می‌رسند، هر شکل دیگر کسب امتیاز و حقانیت را، چه از جانب خدا باشد، چه حقانیت بر مبنای یک رسالت تاریخی باشد، آن گونه که در ذهن بخشی از چپ‌های سنتی بود. و چه حقانیت از طریق ارث و دودمان باشد، همچون سلطنت، جامعه به آن حد از پیشرفت فکری رسیده که هر شکل از این نوع اراده‌ها ورای اراده آزاد مردم را رد کند. بنابراین این خطر نه جدی است، نه این اتهامات واقعی است و گروه‌های سیاسی خارج از نظام، آن‌هایی که به نظر من چسبندگی ویژه‌ای به حفظ بخشی از نظام ندارند، این دغدغه را ندارند که از حرکت‌های دانشجویی دفاع بکنند و واهمه‌ای داشته باشند که حرکت آن‌ها و پشتیبانی آنها به هم‌سویی با آمریکا نسبت داده شود. به طور مثال در سازمان ما، بلافاصله ما از طرف رهبری سازمان اطلاعیه دادیم، از حرکت دانشجویان حمایت کردیم. به سهم خود فراخوان دادیم که تلاش شود که به نوعی بتواند این حرکت با حرکت‌های بخش‌های دیگر مردم، با حرکت‌های کارگران، جوانان، جنبش زنان و به جنبش بخش‌های دیگر اجتماعی پیوند بخورد.

● فرنگیس حبیبی: آقای داریوش همایون، فکر نمی‌کنم که کسی تاثیر سیاست‌های آمریکا در منطقه و بویژه در عراق را در تحولات ایران انکار کند. هم چنین همگان از تاثیر تهییجی رسانه‌های فارسی زبان لوس آنجلس که گفته می‌شود با کمک مالی آمریکا فعال شده سخن می‌گویند. صرف نظر از قضاوتی که هر کس می‌تواند در باره کیفیت این برنامه‌ها داشته باشد. شما به عنوان یک مرد سیاسی مشروطه‌خواه که با این رسانه‌ها سر و کار دارید، فکر نمی‌کنید که ارتباط با حرکت دانشجویی تنها از طریق این رسانه‌ها می‌تواند نتایج غیرقابل پیش‌بینی به همراه داشته باشد.

● داریوش همایون: بستگی به کیفیت این رسانه‌ها و پیامشان داره. این هم که این رسانه‌ها به کمک آمریکا راه‌اندازی شده درست نیست. من با این رسانه‌ها آشنا هستم، با مسائل مالیشان آشنا هستم به هیچ وجه این طور نیست. آمریکا نمی‌تواند مخفیانه به کسی کمک کند و تازه یک سناتور آمریکایی پیشنهاد کرده است که ۵۰ میلیون دلار برای کمک به مبارزه برای دمکراسی در ایران، در بیرون ایران تخصیص داده بشود که ما در دیدارهایمان با مقامات آمریکایی و با خود آن سناتور تاکید کردیم که مبادا باز صحبت پول به میان بیاید و این ۵۰ میلیون را حتما بردارند و به کسی ندهند برای این که ما نیازی به آن نداریم و ما فقط پشتیبانی اخلاقی و سیاسی از لحاظ ملت ایران عرض کردم می‌خواهیم. و پیام‌هایی که از خارج می‌رسد، قسمت عمده‌اش، بسیار نقش سازنده‌ای دارد در ایران و باید ما پشتیبانی بکنیم و اگر این وسیله نمی‌بود، مردم در ایران با تنگناهایی که روبرو هستند و فشارهایی که زیرش هستند، نمی‌توانستند به این صورت اراده خودشان را ابراز بکنند. آنچه که در سخنان آقای احمدی برای من جالب توجه بود. غیر از مطلبی که در باره پادشاهی گفتند که هم در تعبیر اشتباه بود، هم احتمالا در بخش هواداران پادشاهی برای این که جایی در سیاست آینده ایران داشته باشند. نظر ایشون است که ما می‌توانیم اختلاف داشته باشیم. آن نکته این است که بیم از قوت گرفتن هواداران پادشاهی، سبب نشده است که سازمان ایشان از دانشجویان پشتیبانی نکنند. این بسیار تحول درستی است، مثبتی است و ما باید این ملاحظات را که کدام جریان سیاسی زمینه بهتری در ایران خواهد یافت در درجه دوم قرار بدهیم. و در درجه اول اهمیت به پیشبرد مبارزه مردم ایران بپردازیم، برای این که این مبارزه مبارزه درستی است. برای آزادی است، برای دمکراسی است، برای حقوق بشر و جامعه مدنی است، برای جامعه عرفی‌گراست. اگر این مبارزه به نتیجه برسد که من مطمئن هستم که می‌رسد نشانه این است که یک نیروی عظیم اجتماعی پشت سر این شعارها این فراپافت‌ها بسیج شده است و آن نیروی اجتماعی اجازه نخواهد داد که در آینده پس از جمهوری اسلامی یا پادشاهی مطلقه، سلطنت مطلقه در ایران برقرار بشود، یا جمهوری دیکتاتوری، جمهوری موروثی جمهوری مادام‌العمر که سرانجامش هم دیکتاتوری نظامی است.

● فرنگیس حبیبی: آقای دکتر زیباکلام به نظر شما این حرکت چه سرنوشتی خواهد یافت، طی روزها و هفته‌های آینده؟

● صادق زیباکلام: یکی از مشکلاتی که وجود دارد. حتی زمانی که ما خودمون هم علیه رژیم مبارزه می‌کردیم همیشه این نقطه ضعف برای اپوزیسیون خارج از کشور وجود دارد که یک حرکت اعتراضی را خیلی بیش از آنی که در عمل ظرفیتش بوده بزرگ بکنند و برسند به جایی که خوب دیگر کار تمام شده و تنها نکته‌ای که مانده، این است که باید الان بشینیم و شکل آینده حکومت ایران را تعیین بکنیم. من تصور می‌کنم که باید آقایون و خانم‌هایی که در خارج از کشور هستند یک مقداری این حرکت‌ها را واقعا آن قدر که در عمل بوده ببینند و کاه را بی‌خود برای خودشون کوه نکنند و کوه را هم نادیده نینگارند. ما در ایران یک سابقه ممتد مبارزات دانشجویی داشتیم و آنچه که الان بوجود آمده این هست که نسل سوم انقلاب یک سرخوردگی‌ها و نارضایتی‌هایی نسبت به عملکرد مسئولین، حالا چه محافظه‌کاران، چه اصلاح‌طلبان بوجود آمده. من فکر می‌کنم ما خیلی آقای همایون فاصله داریم به این که کار نظام جمهوری اسلامی را تمام‌شده بدانیم و برویم سراغ این که خوب حالا بدیلش چی می‌شود، آلترناتیوش چی می‌شود. نکته دومی که برخلاف آقای احمدی که به نظر می‌رسه اصلا نگران این مسئله نباشند که حالا آمریکایی‌ها در چه حد و حدودی دارند از این جنبش و از این اعتراض پشتیبانی می‌کنند. اتفاقا آقای احمدی برای دانشجویان و برای کسانی که می‌پیوندند و سعی می‌کنند که بپیوندند به این جنبش، این مسئله که انگ آمریکایی بهشون نخوره اتفاقا براشون خیلی مطرح است. اتفاقا این‌ها دقت دارند که این حرکت خودشون رو اصیل و غیروابسته به جریانات خارج از کشور بدانند.

● فرنگیس حبیبی: ببخشید آقای زیباکلام یک دغدغه اساسی دیگر هم وجود دارد و آن این که دانشجویان یک سری خواست‌ها را از سال‌ها پیش با خودشان حمل کردند و این خواست‌ها ارضا نشده.

● صادق زیباکلام: درسته اتفاقا من با تمام وجود می‌توانم اعتراض دانشجویان را، امیال و آرزوهای برباد رفتشون رو ظرف ۶ – ۵ سال گذشته را که اصلاح‌طلبان بودند را ببینم. شب اول و شب دوم تظاهرات، اتفاقا این قدری که علیه آقای خاتمی و اصلاح‌طلبان شعار بود علیه محافظه‌کاران شعار نبود. و شاید همین قابل فهم است برای این که می‌گویند خوب از محافظه‌کاران که ما انتظار و توقعی نداشتیم. از اصلاح‌طلبان انتظار و توقع ما بود که در جهت بازکردن فضای سیاسی، در جهت حل و فصل مسائل اقتصادی، حرکت بیشتر، حرکت گسترده‌تری را داشته باشند و نکردند.

● فرنگیس حبیبی: آقای احمدی لطفا راجع به سمت و سویی که این حرکت به نظر شما خواهد گرفت صحبت کنید.

● فریدون احمدی: ببینید، از خصلت‌های جنبش دانشجویی همیشه فراز و فرود آن بوده است و ما نباید این انتظار را داشته باشیم که یک حرکت دانشجویی آغاز می‌شود، همچنان تداوم و گسترش پیدا می‌کند، اوج می‌گیرد و به یک نقطه تعیین‌کننده در رابطه با کل جامعه می‌رسد. ما در سالگرد ۱۸ تیر با فرازهای جدیدی روبرو خواهیم شد. ولی بر اساس التهاب عمومی که در کل جامعه وجود دارد برخلاف گفته آقای زیباکلام جامعه ما آبستن تحولات جدی هست و ربطی به خارج کشور و داخل کشور ندارد. در پرانتز و حاشیه هم بگویم سال ۱۳۵۳ اولین باری که در زندان آقای صادق زیباکلام را دیدم، من در زندان از فعالین داخل کشور بودم و ایشان از خارج از کشور آمده بودند و آقای همایون هم وزیر بودند.

● داریوش همایون: من ۵۳ وزیر نبودم ولی خوب به هر حال

● فریدون احمدی: در حکومت بودید.

● داریوش همایون: نه در حکومت هم نبودم.

● فریدون احمدی: ده سال بعد صحنه عوض شد. من مخفی بودم. آقای زیباکلام در حکومت و آقای همایون در خارج از کشور و حالا وضعیت فعلی و ببینیم چه خواهد شد. من فکر می‌کنم که موضوع این نیست از خارج نسبت به وضع ایران ذهنیت وجود داشته باشد و دور از عینیت باشند. جامعه ما ملتهب و آبستن تحولات جدی است. حرکت‌های دانشجویی به مثابه جرقه‌هایی برای تداوم و گسترش این حرکت‌ها تاثیرات تعیین‌کننده و جدی خواهند داشت و ما می‌رویم به این سمت که در مجموع، شاید نه در آینده دو سه ماه آتی ولی در آینده‌ای نه چندان دور با اوج‌گیری جنبش‌های اجتماعی وسیع و تحولات جدی مواجه باشیم.

● فرنگیس حبیبی: آقای داریوش همایون شما لطفا بفرمایید که تحول حرکت کنونی جوانان و دانشجویان را چه طوری می‌بینید؟

● داریوش همایون: مسلم است که کار جمهوری اسلامی هنوز به پایان نرسیده است ولی دست کم از چهار سال پیش این فرآیند شروع شده است. همان طور که آقای دکتر هم اشاره کردند، دانشجویان و جوانان هم از جناح اصلاح‌طلب حکومت سرخورده‌اند و هم از جناح انحصارگر. هیچ راهی جز تغییر این رژیم برای این مردم نمانده است. و این را نمی‌شود به زور نیروهای پلنگینه‌پوش، انتظامی و بسیجی حفظ کرد. و این عامل فشار خارجی هر چند ما بخواهیم با تبلیغات انحرافی، بد جلوه بدهیم. بگوییم جنبش دانشجویی، جنبش مردم ایران دست نشانده و وابسته آن فشارهاست، اما خود این مردم بهتر از همه مصلحت خودشون را می‌دانند.